

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu JUDr. Milana Čiča a sudcov JUDr. Júliusa Černáka, JUDr. Anny Danielčákovej, JUDr. Jána Drgonca, JUDr. Jána Klučku, JUDr. Viery Mrázovej, JUDr. Štefana Ogurčáka, JUDr. Richarda Rapanta, JUDr. Miloša Seemanna a JUDr. Tibora Šafárika vo veci navrhovateľa skupiny 40 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, zastúpenej poslancom JUDr. Robertom Ficom, CSc., proti Národnej rade Slovenskej republiky, zastúpenej poslancom JUDr. Bartolomejom Kuncom, CSc., o vyslovenie nesúladu 10 ods. 1, 22, 24, 25, 26, 26a, 28 ods. 3 písm. l) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 190/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení ďalších zákonov, s čl. 1 v spojitosti s čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13, čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 2 a 3 a čl. 119 písm. d) Ústavy Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 19. a 20. decembra 1995 takto

r o z h o d o l :

1. Ustanovenie 24 ods. 10 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 190/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení ďalších zákonov, n i e j e v súlade s čl. 12 ods. 1 druhou vetou, v spojitosti s čl. 13 a s čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Vo zvyšnej časti sa návrhu n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skupina 40 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky podala 25. septembra 1995 na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len "ústavný súd") návrh na

začatie konania podľa čl. 125 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len "ústava") o súlade ustanovenia "čl. I bod 12 t. j. 10 ods. 1, čl. I bod 37-45 t. j. zmeny 22, 24, 25, 26, 26a a čl. I bod 49 t. j. doplnenia 28 ods. 3 písm. l) zákona Národnej rady Slovenskej republiky zo 6. septembra 1995 č. 190/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení ďalších zákonov s Ústavou a menovite s jej čl. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 1-4, čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 2, 3 a čl. 119 písm. d)."

Skupina poslancov navrhla, aby ústavný súd vo veci rozhodol nálezom, v ktorom by vyslovil, že:

"Zákon Národnej rady Slovenskej republiky zo dňa 6. septembra 1995 č. 190/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení ďalších zákonov v čl. I bod 12 t. j. 10 ods. 1, čl. I bod 37-45 t. j. zmeny 22, 24, 25, 26, 26a a čl. I bod 49 t. j. doplnenie 28 ods. 3 písm. l), nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky a menovite s jej čl. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 1-4, čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 2, 3 a čl. 119 písm. d). Dňom vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky nadobúda nález platnosť, čím vykonané zmeny a doplnky obsiahnuté v čl. I bod 12, 37-45, 49 zákona Národnej rady Slovenskej republiky zo 6. septembra 1995 č. 190/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení ďalších zákonov strácajú svoju účinnosť. Ak Národná rada Slovenskej republiky neuvedie tento zákon do súladu s Ústavou Slovenskej republiky, strácajú uvedené ustanovenia zákona po 6 mesiacoch od vyhlásenia tohto nálezu platnosť."

Navrhovateľ uviedol, že: "1. Ustanovenie 10 ods. 1 zákona (zákon NR SR č. 190/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 92/1991 Zb. o prevode majetku štátu na iné osoby, bod 12), podľa ktorého má o privatizácii priamym predajom rozhodovať Fond národného majetku bez návrhu príslušného ministerstva, je v rozpore s čl. 119 písm. d) Ústavy Slovenskej republiky. Podľa citovaného ústavného ustanovenia má totiž o zásadných opatreniach na zabezpečenie hospodárskej a sociálnej politiky Slovenskej republiky rozhodovať vláda. Medzi takéto zásadné opatrenia vlády patrí, a to aj podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z

24. 5. 1995 č. PL. ÚS 16/95 - 96 aj rozhodovanie o privatizácii majetku štátu priamym predajom vopred určeným záujemcom. Fond národného majetku ako subjekt súkromného práva dostal tak právomoc, ktorá podľa Ústavy prináleží jedine vláde a pri tomto rozhodovaní nemusí prihliadať ani na návrhy, resp. stanoviská príslušných ministerstiev." Navrhovateľ ďalej uviedol, že: "Rozhodnutia Fondu národného majetku, ktorý nie je štátnym orgánom ani verejnej správy, nie sú napadnuteľné, a tým sa vylučuje právo dotknutých subjektov na súdnu ochranu a na prípadné uplatnenie náhrady škody spôsobenej nezákonnými rozhodnutiami príslušného orgánu a to je v rozpore s ustanovením čl. 46 ods. 2, 3 Ústavy SR."

Podľa navrhovateľa: "2. Vykonané zmeny v ustanoveniach zákona č. 92/1991 Zb. v znení neskorších predpisov v čl. I body 37-40 zásadne a so spätnou účinnosťou menia zákonom už vzniknuté záväzky a pravidlá, ktoré upravujú obsah vzťahov medzi štátom a občanom v kupónovej privatizácii a rušia všetky vzťahy založené citovaným zákonom po jeho prijatí vrátane rozhodnutí príslušných orgánov prijatých na jeho základe. Jednostranná zmena platným zákonom vymedzených pravidiel kupónovej privatizácie, hoc aj formou zákona, ktorý je v rozpore s Ústavou SR, je porušením právnej istoty. K zmene právnych vzťahov by mohlo dôjsť len dohodou a iba na základe slobodného rozhodnutia subjektu, a nie zo zákona a so spätnou účinnosťou. Na podstate veci nič nemení ani právo občana odstúpiť od registrácie (26a), pretože odstúpenie nebude dôsledkom slobodného rozhodnutia občana, ale dôsledkom dodatočnej právnej úpravy. Navyše, pri odstúpení od registrácie občan od štátu nedostane čiastku, ktorú vynaložil (1050 Sk), ale o 50 Sk menej a nemá možnosť domôcť sa ani úrokov a úšlého zisku. Tým štát získa neoprávnený majetkový prospech.

Uvedené ustanovenia zákona nezodpovedajú princípu právneho štátu, obsahom ktorého je právna istota, a preto nie sú v súlade s príslušnými ustanoveniami Ústavy Slovenskej republiky a osobitne s čl. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1-4 a čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky."

Tretí okruh uvádzaných problémov sa týkal vlastníckeho práva. Podľa navrhovateľa: "Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Jeho obmedzenie je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu. V napadnutom zákone nie je preukázaný verejný záujem a obmedzuje sa vlastnícke právo, právo slobodne

nakladať s nadobudnutou vecou, pričom sa súčasne ďalším subjektom ukladá povinnosť prijímať dlhopisy, ktoré v najbližších rokoch nebudú reálnym platidlom. Z toho vyplýva, že pri obmedzení vlastníctva zo zákona a nie na základe zákona v tomto prípade nie sú splnené podmienky obsiahnuté v ustanovení čl. 20 ods. 4 Ústavy SR.

Aj ustanovenie 24 ods. 10 napadnutého zákona je v zjavnom nesúlade s čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, pretože obmedzuje vlastnícke práva obcí a bytových družstiev. Obmedzenie ich vlastníckych práv spočíva v tom, že ako vlastníci majú uloženú povinnosť prijímať na úhradu za odpredávané byty dlhopisy, ktoré nie sú finančným prostriedkom a v najbližších rokoch nebudú ani platidlom. Citovaným ustanovením sú teda obce a bytové družstvá nútené vzdať sa svojho majetku bez toho, aby zaň získali zodpovedajúci finančný ekvivalent. Následkom takejto právnej úpravy bude im znemožnené alebo aspoň obmedzené plnenie zákonnej povinnosti (30 zákona NR SR č. 182/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov) utvárať fond rozvoja bývania a využívať ho na obnovu a rozvoj bytového fondu. Bytové družstvá v prípadoch úhrady ceny odpredaného bytu alebo jej časti dlhopismi stratia aj možnosť splácať úvery, ktoré im poskytla na výstavbu bytov Investičná a rozvojová banka, alebo iný peňažný ústav, pretože tieto nemajú povinnosť dlhopisy prijímať. Citované zákonné ustanovenie tak narušuje aj princíp rovnosti a rovnoprávnosti zakotvený v čl. 12 ods. 1 a 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky."

V súlade s ustanovením 26 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov navrhovateľ požiadal, aby ústavný súd vec riešil ako naliehavú, nakoľko sa dotýka takmer 3,5 mil. občanov zaregistrovaných v 2. vlnе kupónovej privatizácie.

Ústavný súd sa písomne obrátil na guvernéra Národnej banky Slovenska ako predstaviteľa nezávislej finančnej inštitúcie s požiadavkou, aby sa v mene Národnej banky Slovenska vyjadril k ekonomickým súvislostiam vydania dlhopisov Fondu národného majetku. Vo vyjadrení guvernér Národnej banky Slovenska uviedol, že vzhľadom na ťažko kvalifikovateľnú reakciu ekonomických subjektov odhad možných inflačných efektov (mieru inflácie) možno predpokladať len rámcovo. Ak by k zvýšeniu inflácie a ohrozeniu protiinflačných cieľov Národnej banky

Slovenska došlo, vláda má možnosť ekvivalentnú sumu ušetriť v iných položkách a eliminovať možné inflačné efekty emisie dlhopisov.

Ústavný súd požiadal aj podpredsedu vlády Slovenskej republiky o oboznámenie ústavného súdu s názorom vlády na ekonomické príčiny, ktoré viedli vládu Slovenskej republiky k rozhodnutiu zmeniť spôsob privatizácie a tiež s názorom vlády na prednosti a nedostatky oboch privatizačných metód, tak z celohospodárskeho hľadiska, ako aj z hľadiska ich dôsledkov pre občanov.

Štátny tajomník Ministerstva financií Slovenskej republiky v odpovedi zo dňa 30. novembra 1995 uviedol potreby a výhody, ktoré svedčia v prospech dlhopisovej metódy kupónovej privatizácie oproti metóde použitej v prvej vlne kupónovej privatizácie. Podľa ministerstva financií ide o riešenie, ktoré vyplýva z realizácie programového vyhlásenia vlády v ekonomickej oblasti a má za cieľ sformovanie vlastníckych štruktúr s výrazným podielom domácich podnikateľov. Pri tomto riešení boli uplatnené poznatky z doterajšieho priebehu kupónovej privatizácie a vykonaných kontrol. Dlhopisová privatizácia predstavuje návrat k pôvodnej myšlienke finančného odškodnenia občanov získaním rovnakého podielu na privatizovanom majetku, pričom občanovi ponecháva možnosť voľby pri jeho použití. Je tiež vhodným nástrojom na účinnejšiu kontrolu privatizačného procesu a umožní regulovať prílev zahraničného kapitálu do odvetví, ktoré potrebujú modernizáciu. Listom zo dňa 30. novembra 1995 ústavný súd požiadal ministra financií Ing. Sergeja Kozlíka o poskytnutie informácií, kedy a ktoré z opatrení ustanovených nariadením vlády č. 383/1991 Zb. o vydávaní a použití investičných kupónov určilo Ministerstvo financií Slovenskej republiky v súvislosti s druhou vlnou kupónovej privatizácie. Ministerstvo financií Slovenskej republiky zaslalo ústavnému súdu 18. decembra 1995 kópie rozhodnutia č. 2860/94-sekr. z 29. júla 1994, č. 4566/94-sekr. z 25. novembra 1994, č. 4944/94-sekr. zo 14. decembra 1994 a č.2001/95-sekr. z 20. júna 1995, týkajúce sa uskutočnenia druhej vlny kupónovej privatizácie.

Na verejnom zasadnutí pléna ústavného súdu, konanom 19. decembra 1995, zástupca navrhovateľa JUDr. Robert Fico, CSc. vo svojom vystúpení v celom rozsahu zotrval na návrhu. Okrem toho uviedol, že 10 ods. 1 zákona č. 190/1995 Z. z. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len "zákon č. 190/1995 Z. z.") len

čiasťočne mení stav zavedený zákonom č. 369/1994 Z. z. Ústavný súd by sa mohol v tejto súvislosti vysporiadať aj so zákonom č. 369/1994 Z. z. tak, aby sa právny stav vrátil k rozhodovaniu o privatizácii podľa zákona č. 60/1994 Z. z. Poukázal tiež na to, že v zmysle judikatúry Európskej komisie pre ľudské práva a Európskeho súdu pre ľudské práva uplatnením 24 ods. 10 zákona č. 190/1995 Z. z. dôjde aj k porušeniu čl. 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Obce a bytové družstvá majú zákonnú povinnosť prijať dlhopis, ak im občan predloží dlhopis ako platidlo. Tým, že obce sú povinné prijímať dlhopis ako platidlo, nemôžu si plniť povinnosti uložené zákonom. Neexistuje právny dôvod zabezpečujúci obciam a bytovým družstvám voľnú zameniteľnosť dlhopisov za hotovosť skôr, než nastane zákonom určený čas ich splatnosti.

Zástupca Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len "národnej rady") JUDr. Bartolomej Kunc, CSc. najskôr uviedol, že na jeseň 1990 sa po prvý raz začalo uvažovať o privatizácii štátneho majetku s cieľom umožniť prechod od socialistického plánovaného hospodárstva k trhovému hospodárstvu tak, aby sa tento cieľ dosiahol čo najrýchlejšie. Vtedy sa v Slovenskej republike vypracovala koncepcia privatizácie, ktorú sa nepodarilo začleniť do federálnej koncepcie privatizácie. Čo sa nepodarilo v roku 1990, uskutočnilo sa pomocou zákona č. 190/1995 Z. z. Zákon o privatizácii až v znení zákona č. 190/1995 Z. z. je úplný, pretože v tomto znení sa komplexne riešia všetky otázky privatizácie, ktoré bolo treba právne upraviť. Zástupca národnej rady vyjadril údiv nad tým, že skupina poslancov, ktorá podala návrh, túto skutočnosť nedocenila. Odmietol tvrdenie navrhovateľa o rozpore zákona č. 190/1995 Z. z. s čl. 119 písm. d) ústavy, pretože pôvodný zákon č. 92/1991 Zb. a ani jedna z doteraz uskutočnených zmien v ničom nezasahujú do pôsobnosti vlády vymedzenej v čl. 119 písm. d). Ďalej uviedol, že zaregistrovaním sa do kupónovej privatizácie vzniklo občanovi právo zúčastniť sa privatizácie. K vyhláseniu kupónovej privatizácie nedošlo. Nová právna úprava zákona č. 190/1995 Z. z. ustanovila nové podmienky privatizácie. Nič nepotvrďuje názor navrhovateľa o nesúlade ustanovení uvedených v bode 2 návrhu s označenými ustanoveniami ústavy. Aj vo vzťahu k bodu 3 návrhu zástupca národnej rady odmietol argumenty navrhovateľa s tým, že ak sa záujemca o kúpu bytu a obec dohodnú na platbe dlhopisom, zákon im vytvára príležitosť pre vhodné uplatnenie dlhopisov. Obce a bytové družstvá majú podľa zákona možnosť

hospodáriť rôznym spôsobom. Pretože prijatím zákona č. 190/1995 Z. z. nedošlo k zásahu do práva priznaného čl. 20 ústavy, netreba dokazovať verejný záujem, ani primeranosť náhrady poskytovanej obciam a bytovým družstvám.

Zástupca národnej rady tiež uviedol, že zákon č. 190/1995 Z. z. znemožňuje také pôsobenie investičných fondov, ktorým sa poškodzovali majitelia kupónových knižiek. Rozsah privatizácie podľa zákona č. 190/1995 Z. z. je daný rozsahom nakladania s dlhopisom. Prvú a druhú vlnu privatizácie spájajú prostriedky, ktoré sa z nich získajú. Prijatím zákona č. 190/1995 Z. z. nebolo občanovi odňaté právo zúčastniť sa privatizácie. Dôvody zmeny kupónovej privatizácie nie sú uvedené v norme, ale v dôvodovej správe, čo však nič nemení na skutočnosti, že boli dané dôvody pre zmenu právnej úpravy privatizácie. Opakovane uviedol, že obce a bytové družstvá prijímajú dlhopisy ustanovené zákonom č. 190/1995 Z. z., len ak sa tak dohodnú v zmluve s nadobúdateľom bytu. Na záver ústneho pojednávania pripustil, že možnosti použitia dlhopisu podľa 24 ods. 7 písm. a) až d) zákona č. 190/1995 Z. z. nepredstavujú formy účasti občana na privatizácii, ale zdôraznil výhodnosť týchto možností, ktorými zákon pomáha občanovi, ktorý sa dostal k určitej hodnote, aby ju mohol využiť vhodným spôsobom.

Zástupca navrhovateľa na ústnom pojednávaní rozšíril pôvodný návrh skupiny poslancov o preskúmanie aj nesúlady čl. I bod 1 zákona č. 369/1994 Z. z., ktorým sa mení zákon č. 92/1991 Zb. v znení neskorších predpisov s Ústavou Slovenskej republiky.

Ústavný súd ústne pojednávanie prerušil. Rozšírený návrh na neverejnom zasadnutí prerokoval a rozhodol o jeho odmietnutí.

II.

Ústavný súd pri rozhodnutí vychádzal z nasledujúcich právnych úvah.

Navrhovateľ v návrhu okrem iného namietal nesúlad 24 ods. 10 zákona č. 190/1995 Z. z. s čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, pretože toto ustanovenie citovaného zákona obmedzuje vlastnícke právo k bytom obcí a bytových družstiev.

Ústavný súd posudzoval túto otázku s ohľadom na ustanovenia druhej hlavy ústavy označenej názvom Základné práva a slobody a osobitne jej druhého oddielu

- Základné ľudské práva a slobody. Subjektom, ktorému sa priznávajú základné ľudské práva a slobody, je zväčša fyzická osoba. Ústava v tejto časti však chráni aj práva právnických osôb (napr. čl. 24 ods. 3, čl. 29 ods. 4). Táto ochrana je v súlade s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Podľa zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon č. 138/1991 Zb.") sa vlastníctvom obce stali domy s bytmi, vrátane pozemkov, na ktorých sú obytné domy postavené.

Zákon č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vypořádání majetkových nárokov v družstvách v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon č. 42/1992 Zb.") v 22 až 28d upravuje podmienky transformácie bytových družstiev vrátane podmienok bezplatného prevodu vlastníctva k bytu a nebytovému priestoru z bytového družstva na členov bytových družstiev, ktorí sú nájomcami bytov a nebytových priestorov. Byty, ktorých nájomcovia, teda členovia bytových družstiev o bezplatný prevod vlastníctva nepožiadali v lehote ustanovenej 24 tohto zákona, zostávajú vo vlastníctve bytových družstiev.

Podľa 24 ods. 10 zákona č. 190/1995 Z. z. sú osoby uvedené v odseku 8 písm. b) tohto zákona povinné za prevod bytov do vlastníctva podľa osobitných predpisov prijať dlhopisy (24 ods. 4) od osôb uvedených v 23 ods. 3 citovaného zákona.

Osobitnými predpismi, na ktoré odkazuje 24 ods. 10 zákona č. 190/1995 Z. z., je zákon č. 182/1993 Z. z. v znení zákona č. 151/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len "zákon č. 182/1993 Z. z.") a je ním aj zákon č. 42/1992 Zb. Podľa týchto predpisov má nájomca bytu právo požiadať o prevod vlastníctva k bytu v obecnom vlastníctve alebo vo vlastníctve bytového družstva do svojho vlastníctva a to v lehote ustanovenej zákonom (29 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z.z.).

Osobami, ktoré môžu pred dobou splatnosti dlhopisu nadobudnúť tento do vlastníctva, sú podľa 24 ods. 8 písm. b) zákona č. 190/1995 Z. z. aj vlastníci bytových domov, a to práve za prevod bytu do vlastníctva podľa spomínaných osobitných predpisov.

Prevod vlastníctva bytu do vlastníctva nájomcu bytu sa uskutočňuje zmluvou. Podľa 16 zákona č. 182/1993 Z. z. zmluva musí obsahovať aj osobitné ustanovenia, pričom cena ako podstatná náležitosť zmluvy sa dojednáva dohodou účastníkov (17 a nasl. citovaného zákona). Ak majiteľ, ktorý získal dlhopis Fondu národného majetku Slovenskej republiky (ďalej len "fond") podľa 22 ods. 2 zákona č. 190/1995 Z. z., chce zaplatiť cenu bytu celkom alebo sčasti dlhopisom, obec alebo bytové družstvo, ktoré je vlastníkom bytu, má podľa 24 ods. 10 povinnosť dlhopis od spomenutej osoby prijať a to v hodnote ustanovenej 24 ods. 3 a 4 zákona č. 190/1995 Z. z. Na základe prevodu vlastníctva bytu z takto uzavretej zmluvy sa majiteľ dlhopisu stane majiteľom bytu a majiteľ bytu sa stane majiteľom dlhopisu fondu. Vznikne právny vzťah medzi novým majiteľom dlhopisu a fondom, ktorý ručí za splatenie dlhopisov svojím majetkom. Zákon č. 190/1995 Z. z. vlastníkovi bytu ukladá povinnosť predať byt za dlhopis bez alternatívneho riešenia.

Podľa 24 ods. 4 zákona č. 190/1995 Z. z. dlhopis fondu je zaknihovaný cenný papier na meno, ktorý oprávňuje majiteľa tohto dlhopisu na výplatu menovitej hodnoty a výnosu tohto dlhopisu. Výnos tohto dlhopisu sa určuje vo výške diskontnej sadzby vyhlásenej Národnou bankou Slovenska a platnej ku koncu bežného roka z jeho menovitej hodnoty. Na tieto dlhopisy sa nevzťahuje osobitný zákon.

Dlhopis vydaný podľa zákona č. 190/1995 Z. z. nie je bežným dlhopisom podľa zákona č. 530/1990 Zb. o dlhopisoch v znení neskorších predpisov (24 ods. 4 posledná veta zákona č. 190/1995 Z. z.). Môže byť použitý len na účely ustanovené 24 ods. 7 zákona č. 190/1995 Z. z. a vlastníctvo k nemu môžu nadobudnúť len týmto zákonom určené osoby (24 ods. 8). Z toho vyplýva, že dlhopis upravený zákonom č. 190/1995 Z. z. je síce cenným papierom, ale s obmedzenou obchodovateľnosťou.

Podľa 24 ods. 12 zákona č. 190/1995 Z. z. je fond povinný splatiť dlhopis najneskôr do konca roka 2001 osobám, ktoré ho získali ako majitelia kupónov podľa 24 ods. 3 citovaného zákona, ako aj osobám, ktoré dlhopis nadobudli do vlastníctva pred dobou jeho splatnosti podľa 24 ods. 7 písm. a) až e) zákona č. 190/1995 Z. z.

Zákon č. 190/1995 Z. z. bol v Zbierke zákonov Slovenskej republiky vyhlásený 14. septembra 1995, kedy nadobudol aj účinnosť. Od vtedy vznikla obciam a bytovým družstvám povinnosť za prevod bytu do vlastníctva prijať dlhopis. Dlhopis až po nadobudnutí splatnosti, ktorú zákon vymedzuje časovým horizontom 31. december 2001, sa stane prostriedkom umožňujúcim jeho majiteľovi voľný vstup do tovarovo-peňažných vzťahov. Podľa 24 ods. 10 zákona č. 190/1995 Z. z. obce a bytové družstvá majú uloženú povinnosť prijať dlhopis bez toho, aby zaň dostali náhradu, ktorá má znaky primeranej náhrady, pretože povinné subjekty nemôžu vstúpiť do tovarovo-peňažných vzťahov ihneď po obdržaní dlhopisu bez obmedzenia. Ústava v čl. 20 ods. 1 zaručuje všetkým vlastníkom, aby ich vlastnícke právo malo rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Z 24 ods. 10 citovaného zákona je zrejmé, že vlastníckym právam niektorých vlastníkov bytových domov nie je poskytovaná rovnaká ochrana. Menšia právna ochrana je pri vlastníckom práve poskytovaná obciam a bytovým družstvám, a to pri prevode vlastníckeho práva k bytu na nájomcu, keď ich právo na zaplatenie ceny bytu nájomcom je obmedzené povinnosťou prijať za prevod bytu do vlastníctva (podľa osobitných predpisov) od nájomcu dlhopis, teda dlhopisom zaplatiť cenu bytu alebo jej časť.

Navrhovateľ v návrhu namietal aj nesúlad 24 ods. 10 (čl. I bod 42) zákona č. 190/1995 Z. z. s čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ústavy.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy: "Ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné." Prvou vetou čl. 12 ods. 1 ústava priznáva rovnaké práva všetkým ľudským bytostiam. V druhej vete čl. 12 ods. 1 sa garantuje všetkým subjektom práva, že základné práva a slobody im nemožno odňať, scudzit', nie sú premlčateľné, ani im ich nemožno zrušiť. Základné práva a slobody, ktoré podľa ústavy patria právnickým osobám, sú chránené spôsobom vymedzeným v druhej vete čl. 12 ods. 1. Preto 24 ods. 10 zákona č. 190/1995 Z. z. nie je v súlade s čl. 12 ods. 1 ústavy.

Obmedzenie práva vlastníť majetok uložením povinnosti prijať dlhopis za prevod bytu do vlastníctva sa spája s porušením základného práva, čo nie je v súlade s čl. 13 ods. 1 ústavy. Povinnosť sa v danom prípade ustanovuje spôsobom,

ktorý nie je v súlade s podmienkami čl. 20 ods. 1 ústavy. Preto 24 ods. 10 zákona č. 190/1995 Z. z. nie je v súlade s čl. 13 ods. 2, ani čl. 13 ods. 3 ústavy. Obmedzenie práva, ktoré nie je v súlade s podmienkami, ktorými ústava zabezpečuje ochranu určitého základného práva alebo slobody, nie je v súlade s cieľom ochrany tohto ústavného práva alebo slobody. Preto 24 ods. 10 zákona č. 190/1995 Z. z., nie je v súlade ani s čl. 13 ods. 4 ústavy.

Ďalšou námietkou navrhovateľ požiadal ústavný súd, aby rozhodol o súlade zmien 22, 24, 25, 26, 26a a 28 ods. 3 písm. l) zákona č. 190/1995 Z. z. s ústavou. Týmito ustanoveniami, podľa jeho názoru, Národná rada Slovenskej republiky zmenila právnu úpravu prevodu majetku štátu na iné osoby s použitím investičných kupónov. K rozhodnutiu o tejto námietke ústavný súd dospel na základe všeobecne známych a uznávaných metód výkladu právnych noriem a prostredníctvom nasledujúcich právnych úvah.

Právnym základom privatizácie je zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení zákona č. 92/1992 Zb., zákona č. 264/1992 Zb., ústavného zákona č. 541/1992 Zb., zákona č. 544/1992 Zb., zákonov Národnej rady Slovenskej republiky č. 17/1993 Z. z., č. 172/1993 Z. z., č. 278/1993 Z. z., č. 60/1994 Z. z., č. 172/1994 Z. z., č. 244/1994 Z. z., č. 369/1994 Z. z. a č. 374/1994 Z. z. so zneniami a doplnkami vykonanými zákonom č. 92/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon č. 92/1991 Zb.").

Zákon č. 92/1991 Zb. charakterizuje privatizáciu v 1 ods. 1 ako prevod majetku štátu, ku ktorému majú právo hospodárenia štátne podniky, štátne peňažné ústavy, štátne poisťovne a iné štátne organizácie, alebo ktorý je v správe Slovenského pozemkového fondu, vrátane ich majetkových účastí na podnikaní iných právnických osôb, ako aj podmienky prevodu majetkových účastí štátu na tomto podnikaní, a to na slovenské alebo zahraničné právnické alebo fyzické osoby.

Z platných právnych predpisov možno vyvodíť, že privatizácia sa uskutočňuje viacerými právnymi formami, ktorými sú:

- a) verejná súťaž,
- b) verejná dražba,
- c) priamy predaj,

- d) prevod majetku s použitím investičných kupónov,
- e) nadobudnutie majetkových účastí fondu nákupom za dlhopisy.

Metóda prevodu majetku štátu s použitím investičných kupónov sa zaviedla podľa 23 až 25 zákona č. 92/1991 Zb.

Podľa 22 zákona č. 92/1991 Zb. do účinnosti novely zákona č. 190/1995 Z. z. investičný kupón bol cenným papierom na meno, oprávňujúcim na kúpu akcií určených na predaj za kupóny. Kupón nebolo možné umoriť. Bol tiež neprevoditeľný a práva s ním spojené prechádzali len na dediča.

Právny účinok kupónu vydaného podľa 22 zákona č. 92/1991 Zb. sa spájal s právom kúpiť akcie určené na predaj za kupóny.

Podľa 155 ods. 1 Obchodného zákonníka (zákon č. 513/1991 Zb.) akcia je cenným papierom, s ktorým sú spojené práva akcionára ako spoločníka podieľať sa podľa tohto zákona a stanov akciovej spoločnosti na jej riadení, jej zisku a na likvidačnom zostatku pri zániku spoločnosti. Nákupom akcií určených na predaj za kupóny sa majiteľ kupónu v I. vlne kupónovej privatizácie stal spoločníkom na majetku štátu prevedenom na iné osoby.

Pre účel II. vlny kupónovej privatizácie sa zaviedol kupón podľa 22 zákona č. 60/1994 Z. z., ktorý v 22 ods. 2 ustanovil, že kupón je na účely tohto zákona cenný papier na meno, ktorý oprávňuje na kúpu akcií určených na predaj za kupóny. Kupón je neprevoditeľný s výnimkou upravenou v tomto zákone a práva s ním spojené prechádzajú len na dediča; kupón tiež nemožno umoriť (22 ods. 6 citovaného zákona).

Článkom I bod 38 zákona č. 190/1995 Z. z. sa 22 ods. 2 zákona č. 92/1991 Zb. v znení zákona č. 60/1994 Z. z. zmenil tak, že kupón sa stal cenným papierom na meno, ktorý oprávňuje majiteľa kupónu na získanie dlhopisu vydaného fondom.

Pri prevode majetku štátu na iné osoby podľa zákona č. 92/1991 Zb. sa ako cenné papiere používajú investičné kupóny, akcie a dlhopisy fondu. Podľa zákona č. 600/1992 Zb. v znení zákona č. 88/1994 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 600/1992 Zb. o cenných papieroch (ďalej len "zákon č. 600/1992 Zb."), sústavu cenných papierov okrem iných tvoria akcie (1 ods. 1 písm. a)), dlhopisy (1 ods. 1 písm. d)) a investičné kupóny (1 ods. 1 písm. f)).

Dlhopismi podľa odkazu č. 4 pod čiarou zákona č. 600/1992 Zb. v znení neskorších predpisov sa rozumejú dlhopisy vydané podľa zákona č. 530/1990 Zb. o dlhopisoch. Na dlhopisy fondu sa podľa 24 ods. 4 posledná veta zákona č. 190/1995 Z. z. nevzťahuje zákon č. 530/1990 Zb.

Naviac, podľa 2 ods. 1 zákona č. 600/1992 Zb.: "Ak sú cenné papiere rovnakého druhu podľa 1 ods. 1 vydané rovnakou osobou v rovnakej forme (3) a ak z nich vznikajú rovnaké práva, ide o zastupiteľné cenné papiere."

Vydavateľom investičných kupónov podľa 22 ods. 2 zákona č. 92/1991 Zb. v znení zákona č. 60/1994 Z. z. bolo ministerstvo financií, a to podľa 23 ods. 2 citovaného zákona. Zákon č. 190/1995 Z. z. neustanovuje, že vydavateľom kupónov oprávňujúcich na získanie dlhopisu vydaného fondom podľa 22 ods. 2 je ministerstvo financií. Preto podľa 2 ods. 1 zákona č. 600/1992 Zb. investičný kupón zavedený podľa 22 ods. 2 zákona č. 60/1994 Z. z. nie je zastupiteľným cenným papierom s kupónom zavedeným podľa 22 ods. 2 zákona č. 190/1995 Z. z.

Navrhovateľ v návrhu okrem iného namietal, že táto zmena vykonaná v čl. I bod 38 zákona č. 190/1995 Z. z. nie je v súlade s čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 1 až 4 a čl. 20 ústavy.

Podľa právneho názoru ústavného súdu pre rozhodnutie o tejto námietke je najdôležitejšie preskúmanie súladu čl. I bod 38 zákona č. 190/1995 Z. z. s čl. 20 ústavy. Zavedením kupónu oprávňujúceho na získanie dlhopisu fondu podľa zákona č. 190/1995 Z. z., ktorý nie je zastupiteľný s investičným kupónom oprávňujúcim na nákup akcií podľa zákona č. 60/1994 Z. z., sa práva vlastníkov kupónov vydaných podľa zákona č. 60/1994 Z. z. nútene obmedzili. Taký zásah do práva vlastníť majetok sa podľa čl. 20 ods. 4 dovoľuje, len ak sú splnené podmienky ustanovené ústavou.

Splnenie podmienok ustanovených ústavou pre zásah do práv vlastníkov sa v každom konkrétnom spoločenskom vzťahu posudzuje podľa okolností prípadu. Vo veci zásahu do práv vlastníkov kupónov vydaných podľa zákona č. 60/1994 Z. z. ústavný súd hodnotil ústavnosť vykonaného obmedzenia nasledovne.

Prvou podmienkou podľa čl. 20 ods. 4 ústavy je, aby nútené

obmedzenie vlastníctva štát neuložil vo väčšej miere, než je nevyhnutné. Úprava, ktorou sa zavádzajú kupóny oprávňuje získať dlhopis fondu namiesto kupónov oprávňujúcich na nákup akcií podľa 22 zákona č. 60/1994 Z. z. sa musí vzťahovať na všetkých majiteľov kupónov. Preto táto podmienka čl. 20 ods. 4 ústavy pri prijatí tohto obmedzenia bola splnená.

Druhou podmienkou, ktorá podľa čl. 20 ods. 4 ústavy musí byť splnená, je, aby nútené obmedzenie vlastníctva bolo vo verejnom záujme.

Pojem verejného záujmu je právne vymedziteľný len vo vzťahu ku konkrétnemu základnému právu či slobode. Ak účel zamýšľaný obmedzením práva vlastníť majetok nie je možné dosiahnuť prostriedkami, ktoré zasahujú miernejšie do ústavou chráneného vlastníckeho práva, a ak verejný záujem je nadradený a objektivizovaný voči záujmom vlastníka, podmienku verejného záujmu možno pokladať za splnenú. Pri rozhodovaní o otázke, či nahradenie prevodu majetku štátu na iné osoby prostredníctvom investičných kupónov za prevod majetku štátu na iné osoby prostredníctvom dlhopisov je vo verejnom záujme, má značný význam právna úprava platná do prijatia zákona č. 190/1995 Z. z. Ústava nepriznáva žiadnemu subjektu právo na účasť v privatizácii. Právo na prevod majetkových účastí Fondu národného majetku Slovenskej republiky alebo Slovenského pozemkového fondu v druhej vlne kupónovej privatizácie bolo upravené 22 zákona č. 60/1994 Z. z., právo na nadobudnutie kupónu mal každý občan Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území, ktorý k dátumu emisie kupónov dovŕšil osemnásť rok svojho veku (24 ods. 1 zákona č. 60/1994 Z. z.). Zákon priznal majiteľom kupónov nárok na akcie určené na predaj za kupóny (25 ods. 1), ale nezaručil im, že akcie za kupóny naozaj nadobudnú. Podľa 26b ods. 6 citovaného zákona sa vytvorila právna domnienka, podľa ktorej aj investičné body z neuspokojených objednávok v jednotlivých privatizačných kolách sa pokladali za použité, ak sa objednávka neuspokojila v poslednom privatizačnom kole.

Ekonomické procesy sú determinované pravdepodobnostne. Zamýšľaný účinok sa v nich predpokladá so štatistickou pravdepodobnosťou. Skôr než nastanú, nie je istota, či s predpokladaným výsledkom naozaj nastanú. Preto nie je možné s istotou určiť výsledky prevodu majetku štátu na iné osoby prostredníctvom investičných kupónov, ani prostredníctvom dlhopisov. Nedostatky právnej úpravy

prevodu majetku štátu na iné osoby prostredníctvom investičných kupónov bolo potrebné vo verejnom záujme odstrániť. Zákonodarca túto požiadavku uskutočnil prijatím zákona č. 190/1995 Z. z.

Podľa 24 ods. 7 písm. e) zákona č. 190/1995 Z. z. dlhopis pred dobou jeho splatnosti možno použiť na nadobudnutie majetkových účastí fondu na verejnom trhu cenných papierov. Majiteľovi investičného kupónu sa prijatím tejto právnej úpravy ponechala možnosť nadobudnúť majetkovú účasť fondu, aj keď prostredníctvom iného cenného papiera a za iných podmienok, než podľa zákona č. 60/1994 Z. z. Osobám, ktoré počas prevodu majetku štátu stratili záujem o nadobudnutie majetkovej účasti štátu nákupom akcií za investičné kupóny, zákon č. 190/1995 Z. z. podľa 24 ods. 7 písm. a) až d) priznal práva, ktoré neexistovali podľa predchádzajúcej právnej úpravy. Ústavný súd rozhodol, že priznanie práv odškodňujúcich občanov, ktorí nemajú záujem o ďalšiu účasť v prevode majetku štátu na iné osoby pri zachovaní práva majiteľov investičných kupónov nadobudnúť majetkové účasti fondu prostredníctvom dlhopisov, možno hodnotiť ako splnenie ústavnej podmienky verejného záujmu, pretože odstránenie nedostatkov zákona č. 60/1994 Z. z. sa uskutočnilo v súlade s ekonomickými a sociálnymi potrebami občanov Slovenskej republiky.

Treťou podmienkou, ktorá podľa čl. 20 ods. 4 ústavy musí byť splnená, je, aby štát poskytol vlastníkovi primeranú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckych práv.

Podľa 24 ods. 8 písm. e) zákona č. 190/1995 Z. z. dlhopis vydaný fondom môže majiteľ pred dobou jeho splatnosti použiť na nadobudnutie majetkovej účasti fondu na verejnom trhu cenných papierov. Týmto ustanovením sa majiteľovi dlhopisu fondu umožňuje získať práva spoločníka podieľajúceho sa na riadení a výnosoch z majetku fondu. Preto majiteľ kupónu vydaného podľa 22 zákona č. 60/1994 Z. z. má zákonom č. 190/1995 Z. z. priznanú primeranú náhradu za svoj kupón.

Nútené obmedzenie práv vlastníka kupónu oprávňujúceho na nákup akcií podľa 22 zákona č. 60/1994 Z. z. sa zaviedlo zákonom č. 190/1995 Z. z. To znamená, že splnená je aj štvrtá podmienka čl. 20 ods. 4 ústavy, vyžadujúca, aby sa nútené obmedzenie vlastníka uskutočnilo na základe zákona.

Ústavný súd na základe vyššie uvedených právnych úvah a názorov rozhodol, že Národná rada Slovenskej republiky pri prijatí ustanovení zákona č. 190/1995 Z. z., ktorými obmedzila práva vlastníkov kupónov vydaných podľa zákona č. 60/1994 Z. z., splnila podmienky ustanovené v čl. 20 ods. 4 ústavy.

Pretože obmedzenie majiteľa kupónu určeného na nákup akcií podľa 22 zákona č. 60/1994 Z. z. je v súlade s čl. 20 ústavy, ústavný súd rozhodol, že nie je opodstatnené zaoberať sa námietkou navrhovateľa o nesúlade čl. I bod 38 zákona č. 190/1995 Z. z. s čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 až 4 ústavy. Podľa okolností prípadu táto námietka by mohla mať právny význam len vtedy, ak by čl. I bod 38 zákona č. 190/1995 Z. z. nebol v súlade s čl. 20 ústavy.

Navrhovateľ ďalej namietal, že právna úprava prevodu majetku štátu na iné osoby s použitím dlhopisov nie je v súlade s ústavou, pretože čl. I bod 37 až 45 zákona č. 190/1995 Z. z. nie je v súlade s čl. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy, a to z dôvodu, že zmena pravidiel kupónovej privatizácie je v rozpore s ústavou, lebo sa narúša právna istota a spolu s ňou princíp právneho štátu.

Štátne orgány musia dodržiavať všeobecne uznávané princípy právneho štátu aj pri uskutočňovaní hospodárskej alebo sociálnej politiky, ku ktorej patrí aj prevod majetku štátu na iné osoby. Ekonomické opatrenia, aj keď sa nimi nezabezpečuje kontinuita s predchádzajúcou hospodárskou politikou, možno kedykoľvek upraviť spôsobom, ktorý je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky. Požiadavka právnej istoty v tomto smere sa zabezpečuje tým, aby sa všeobecne záväzné právne predpisy nemenili náhodne a subjektivisticky, ale iba v súlade s ústavou a objektívne zisteným vývojom spoločnosti, ktorý sa podľa stavu a potrieb spoločnosti zrýchľuje alebo spomaľuje.

Navrhovateľ v nadväznosti na námietku o porušení právnej istoty tvrdí, že k zmene právnych vzťahov môže dôjsť len dohodou a iba na základe slobodného rozhodnutia subjektu, a nie zo zákona a so spätnou účinnosťou. Týmto názorom zdôvodňuje tvrdenie, že: "Vykonané zmeny v ustanoveniach zákona č. 92/1991 Zb. v znení neskorších predpisov v čl. I body 37 - 40 zásadne a so spätnou účinnosťou menia zákonom už vzniknuté záväzky a pravidlá, ktoré upravujú obsah vzťahov medzi štátom a občanom v kupónovej privatizácii a rušia všetky vzťahy

založené citovaným zákonom po jeho prijatí vrátane rozhodnutí príslušných orgánov prijatých na jeho základe."

Pre rozhodnutie o tejto námietke navrhovateľa má zásadný význam otázka, či sa majitelia investičných kupónov stali vlastníkmi akcií určených na predaj za kupóny.

Prevod majetku štátu na iné osoby s použitím investičných kupónov upravuje nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 134/1994 Z. z. o vydávaní a použití investičných kupónov. Toto nariadenie vlády nadobudlo účinnosť 13. júna 1994, keď bola uverejnená čiastka 39/1994 Z. z., v ktorej je tento predpis vyhlásený. S účinnosťou od 8. septembra 1994 bolo nariadenie vlády č. 134/1994 Z. z. novelizované nariadením vlády Slovenskej republiky č. 235/1994 Z. z. V súčasnosti nariadenie vlády č. 134/1994 Z. z. v znení nariadenia vlády č. 235/1994 Z. z. platí v rozsahu čl. V zákona č. 190/1995 Z. z., ktorým boli zrušené ustanovenia 8 až 13 nariadenia vlády č. 134/1994 Z. z.

Podľa 1 ods. 2 nariadenia vlády č. 134/1994 Z. z.: "Kupónová knižka sa stáva investičným kupónom v ten deň, keď je zaregistrovaná v prospech majiteľa." Majiteľ investičného kupónu tým získal možnosť nakúpiť akcie určené na predaj za kupóny.

V ustanovení 8 ods. 1 nariadenia vlády č. 134/1994 Z. z. sa uvádza: "V každej privatizačnej vlne sa akcie privatizovaných akciových spoločností ponúkajú v jednotlivých privatizačných kolách" a podľa 9 citovaného nariadenia vlády "každé privatizačné kolo má tieto fázy: a) určenie a zverejnenie kurzov akcií ponúkaných v príslušnom privatizačnom kole na predaj za investičné kupóny; kurzom sa na účely tohto nariadenia rozumie počet akcií ponúkaných za 100 investičných bodov alebo za iný celý násobok 100 investičných bodov, b) objednávanie akcií, c) zber a vyhodnotenie objednávok, d) vyhlásenie výsledkov privatizačného kola."

Ustanovenia 8 ods. 1 a 9 nariadenia vlády č. 134/1994 Z. z. zrušil článok V zákona č. 190/1995 Z. z. Do účinnosti tohto právneho predpisu, t. j. do 14. septembra 1995 sa druhá vlna kupónovej privatizácie mala uskutočňovať podľa podmienok 24, 24a a 24c zákona č. 92/1991 Zb. a nariadenia vlády č. 134/1994 Z. z. v znení nariadenia vlády č. 235/1994 Z. z. Druhá vlna kupónovej privatizácie sa

podľa týchto podmienok neuskutočnila. Minister financií Slovenskej republiky 25. novembra 1994 rozhodnutím č. 4566/94-sekr. ustanovil začiatok predkola druhej vlny kupónovej privatizácie na 15. december 1994 a koniec predkola na piaty deň po zverejnení základných informácií o akciových spoločnostiach, ktorých akcie budú ponúkané na predaj za kupóny. Rozhodnutím podpredsedu vlády a ministra financií Slovenskej republiky č. 4994/94-sekr. zo 14. decembra 1994 bolo zrušené rozhodnutie č. 4566/94-sekr. z 25. novembra 1994. Preto sa majitelia investičných kupónov nestali vlastníckmi akcií.

Vzhľadom na uvedené, nahradením kupónovej privatizácie dlhopisovou metódou sa podľa názoru ústavného súdu neporušila zásada zákazu retroaktivity pri prijímaní nových zákonov upravujúcich tie isté spoločenské vzťahy.

V prospech námietky, podľa ktorej vykonané zmeny v ustanoveniach zákona č. 92/1991 Zb. v čl. I body 37 - 45 zásadne a so spätnou účinnosťou menia zákonom už vzniknuté záväzky a pravidlá, navrhovateľ uviedol aj 26a zákona č. 190/1995 Z. z., ktorým sa majiteľovi kupónovej knižky zaregistrovanej do druhej vlny kupónovej privatizácie priznáva právo odstúpiť od registrácie v lehote ustanovenej zákonom.

Toto právo zákon č. 190/1995 Z. z. priznal ako nové právo. Zákon s ním nespája účinky do minulosti. Preto námietka porušenia zákazu retroaktivity je neopodstatnená. Vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré štát získa od majiteľa kupónovej knižky, ktorý uplatní právo odstúpiť od registrácie, môže majiteľ uplatniť v konaní pred všeobecnými súdmi podľa ustanovení Občianskeho zákonníka.

Navrhovateľ vo svojom návrhu namietol nesúlady s ústavou aj v rozsahu zmien, ktoré v mechanizme prevodu majetku štátu na iné osoby priamym predajom ustanovuje 10 ods. 1 zákona č. 190/1995 Z. z., podľa ktorého: "V 10 ods. 1 v prvej vete sa vypúšťajú slová 'ministerstva alebo'." Právnym dôsledkom tejto zmeny je, že Ministerstvo pre správu a privatizáciu národného majetku Slovenskej republiky stratilo oprávnenie podať návrh na vydanie rozhodnutia o privatizácii priamym predajom, a že predkladanie návrhu na rozhodnutie o privatizácii priamym predajom sa prenecháva Výkonnému výboru Fondu národného majetku Slovenskej republiky. Podľa právneho predpisu účinného pred prijatím zákona č. 190/1995 Z.

z. súčinnosť Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku Slovenskej republiky pri vydávaní rozhodnutia o privatizácii priamym predajom nemohla nahradiť rozhodovanie vlády Slovenskej republiky v zbere podľa čl. 119 písm. d) ústavy.

Ústavný súd v konaní o súlade zákona s ústavou podľa čl. 125 písm. a) je viazaný návrhom subjektov uvedených v čl. 130 ods. 1 písm. a) až e) ústavy. Preto v konkrétnom prípade ústavný súd rozhodol iba o súlade čl. I bod 12 zákona č. 190/1995 Z. z. s čl. 119 písm. d) ústavy. Podľa právneho názoru ústavného súdu odňatím oprávnenia Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku Slovenskej republiky podať návrh na vydanie rozhodnutia o privatizácii priamym predajom sa nezasiahlo do pôsobnosti vlády ustanovenej v čl. 119 ústavy, podľa ktorého vláda rozhoduje v zbere o veciach uvedených v tomto článku ústavy.

Ako ďalší dôvod nesúlady ustanovení čl. I bod 37 až 45 zákona č. 190/1995 Z. z. s ústavou navrhovateľ uviedol nesúlad označených ustanovení s čl. 46 ods. 2 a 3 ústavy.

Návrh sa týka čl. I bodu 44 zákona č. 190/1995 Z. z., podľa ktorého v 26 zákona č. 92/1991 Zb. v znení zákona č. 190/1995 Z. z. sa uvádza, že ministerstvo financií v prípade pochybností rozhoduje, či je vykonaná registrácia platná, a ktorá z viacerých registrácií v prospech jedného majiteľa kupónu je prvá. Na toto rozhodovanie sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní, ani nepodlieha preskúmaniu súdom.

Navrhovateľ namieta nesúlad s ústavou z dôvodu, že podľa čl. 46 ods. 2 ústavy: "Kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd."

Pre konanie o ochrane práva podľa čl. 46 ods. 2 je dôležité označenie základného práva alebo slobody, ktorého sa dotkol orgán verejnej správy bez toho, aby sa zákonnosť jeho rozhodnutia preskúmala súdom. Navrhovateľ vo svojom návrhu neoznačuje základné právo ani slobodu, na úkor ktorého sa rozhodnutie ministerstva financií vydané podľa čl. I bod 44 zákona č. 190/1995 Z. z. nepreskúmava súdom. Z povahy vzťahov, ktoré pri prevode majetku štátu na iné

osoby najčastejšie nastávajú, možno usúdiť, že základným právom, o ktoré ide, je právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy.

Ustanovenie čl. 20 ods. 1 ústavy nie je právnym základom oprávňujúcim osobu na pridelenie majetku od štátu. Článkom 20 ods. 1 ústavy sa vlastníčkovi priznáva len ochrana majetku, ktorý nadobudol v súlade s platným právnym poriadkom. Preto rozhodnutie o platnosti registrácie majiteľa kupónu, ani rozhodnutie o tom, ktorá z viacerých registrácií v prospech jedného majiteľa kupónu je prvá, nie je rozhodnutím týkajúcim sa práva vlastníť majetok. Rozhodnutia vydané ministerstvom financií podľa čl. I bod 44 zákona č. 190/1995 Z. z. sa netýkajú ani iného základného práva alebo slobody. Rozhodnutia orgánu verejnej správy, ktoré sa netýkajú základného práva alebo slobody podľa čl. 46 ods. 2 ústavy, preskúmava súd z hľadiska zákonnosti, len pokiaľ zákon neustanoví inak. V súlade s touto podmienkou čl. 46 ods. 2 ústavy sa v čl. I bod 44 zákona č. 190/1995 Z. z. ustanovuje, že rozhodnutia ministerstva financií vydané podľa 26 zákona o prevode majetku štátu na iné osoby nepodliehajú preskúmaniu súdom. Čl. I bod 44 zákona č. 190/1995 Z. z. je v súlade s čl. 46 ods. 2 ústavy. Bezdôvodné je skúmanie súladu tohto ustanovenia zákona č. 190/1995 Z. z. s čl. 46 ods. 3 ústavy, lebo príčinou na preskúmanie súladu oboch právnych noriem by bol iba nesúlad citovaného ustanovenia zákona č. 190/1995 Z. z. s čl. 46 ods. 2 ústavy.

Navrhovateľ namietal aj porušenie čl. 46 ods. 2 ústavy tým, že rozhodnutia Fondu národného majetku Slovenskej republiky nie sú napadnuteľné a tým je vylúčené právo dotknutých subjektov na súdnu ochranu.

Nepreskúmateľnosť rozhodnutí fondu súdom ustanovuje 10 ods. 6 zákona č. 60/1994 Z. z. Navrhovateľ v návrhu, ani v jeho odôvodnení neuplatňuje požiadavku, aby ústavný súd preskúmal aj súlad iného zákona s ústavou, než je zákon č. 190/1995 Z. z. Ústavný súd nemá priznané právo začať konanie o súlade všeobecne záväzných právnych predpisov s ústavou bez návrhu, na základe vlastného uváženia. Zákon č. 190/1995 Z. z. sa nedotýka namietaného nesúladu s ústavou. Keďže navrhovateľ svoj návrh obmedzuje len na konanie o súlade zákona č. 190/1995 Z. z. s ústavou, ústavný súd sa touto časťou návrhu nemohol zaoberať.

Podľa čl. 132 ústavy, ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v čl. 125 písm. a) je nesúlad, strácajú príslušné

predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť podľa výroku rozhodnutia. Orgán, ktorý tento predpis vydal, je do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu povinný ho uviesť do súladu s ústavou. Ak tak neurobí, výrokom rozhodnutia označené časti zákona strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať
opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 1995

Za správnosť vyhotovenia: JUDr. Milan Č i ě

██████████

predseda pléna Ústavného súdu

Slovenskej republiky